

## Titulli i lëndës: Dijalektologji I

| Informatat themelore për lëndën |  |
|---------------------------------|--|
| Njësia akademike:               | Departamenti i Gjuhës dhe Letërsisë Turke  |
| Titulli i lëndës:               | Dijalektologji I   |
| Niveli:                         | BA   |
| Statusi i lëndës:               | Obligative   |
| Viti i studimeve:               | Viti IV   Semestri VII   |
| Numri i orëve në javë:          | 2+2  |
| Kreditë ECTS:                   | 6 ECTS   |
| Koha / Vendi:                   | Salla 25 - 26  |
| Mësimdhënësi:                   | Prof.Dr.Ergin JABLE  |
| Të dhënat kontaktuese:          | e-mail: <a href="mailto:erginj@gmail.com">erginj@gmail.com</a>   |
| Përshkrimi i lëndës:            | Lënda trajton fonetikën, morfologjinë dhe sintaksën e gjuhës të vjetër turke, duke përfshirë edhe sistemin emëror, edhe atë foljor të saj. Trajtohen të gjitha pjesët e ligjëratës, si ato të ndryshueshme, ashtu edhe ato të pandryshueshme. Ofrohet baza gramatikore e gjuhës të vjetër turke. |

**Qëllimet e lëndës:**

Që nga fillimi i shekujve, dialekti Turk është një histori e gjuhës Turke që është përhapur në një zonë shumë të gjerë. Është një udhëtim gjuhësor në rrugë shumë të gjata, të largëta dhe të vështira nga kohët e panjohura që përpiqet të arrijë në shekullin e njëzetë. Qindra monumente, mbishkrime dhe vepra, dokumente, qindra hulumtime mbi to. Për secilën periudhë, vepra dhe vepra të kryera në këto karakteristika gjuhësore e perbman fonetiken, morfologjine, sentaksin dhe fjalorin.

**Rezultatet e pritshme të nxënies:**

Pas përfundimit të këtij kursi (lënde) studenti do të jetë në gjendje:

- t'i kuptojë proceset themelore dijalektologjike

- t'i analizojë dhe krahasojë elementet themelore dijalektologjike;

- të jetë në gjendje ta shfrytëzojë alfabetin e gjuhes se vjeter Turke për transkriptimin e teksteve në gjuhën moderne Turke

**Ngarkesa e studentit (duhet të jetë në përputhje me rezultatet e nxënies së studentit)**

| Aktiviteti                      | Orë mësimore | Ditë/Javë | Gjithsej |
|---------------------------------|--------------|-----------|----------|
| Ligjëratat                      |              | 2         | 15       |
| Teori/Punë në laborator/Ushtime |              | 2         | 15       |

|   |   |                         |
|---|---|-------------------------|
| Punë praktike                                   |   |                         |
| Përgatitje për test intermediar                 | 8   | 3                       |
| Konsultime me mësime dhënësin                   | 15 min.   | 10                      |
| Puna në terren                                  |   |                         |
| Testi, punimi i seminarit                       |   |                         |
| Detyrë shtëpie                                  | 2   | 10                      |
| Mësimi individual (në bibliotekë apo në shtëpi) | 8   | 3                       |
| Përgatitja për provimin final                   | 7   | 2                       |
| Koha e vlerësimit (testi, kuizi, provimi final) | 2   | 2                       |
| Projektet, prezantimet, etj.                    |   |                         |
| <b>Total</b>                                    |   | <b>148,5<br/>6 ECTS</b> |
| <b>Metodat e mësime dhënësin:</b>               | Lënda realizohet përmes ligjëratave dhe ushtrimeve gjatë të cilave do të flitet për temat e ndryshme dhe do të bëhen ushtrime për përvetësimin e tyre.  |                         |
| <b>Metodat e vlerësimit:</b>                    | Metodat e vlerësimit dhe kriteret e kalueshmërisë;<br>Vijimi-5%<br>Pjesmarja korrekte në diskutim-10%<br>Prezentimi- 15 %<br>Testi I parë-10 %<br>Testi I dytë – 10%<br>Provimi perfundimtare – 50 %  |                         |
| <b>Literatura primare:</b>                      | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ALYILMAZ, Cengiz, “ Orhun Yazıtlarının Bugünkü Durumu” Kurmay Yayınları / Ankara 2005</li> <li>2. ERASLAN, Kemal “ Eski Uygur Türkçesi Grameri” TDK / Ankara 2012</li> <li>3. ERGİN, Muharrem, “ Orhun Abideleri” Boğaziçi Yayınları / İstanbul 2000</li> <li>4. GANIYEV, Fuat “ Tatarcada Birleşik Kelime Teşekkülü” TDK / Ankara 2010</li> <li>5. GÜLENSOY, Tuncer, “ Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi” TDK/ Ankara 2011</li> <li>6. GÜLSEVİN, Selma, “ Karay Türklerinin Dili – Troki Dialekti” TDK/ Ankara 2016</li> <li>7. MERT, Osman “ Köriçor Yazıtı ve Anıt Mezar Kompleksi” Atatürk Üniversitesi / Erzurum 2015</li> <li>8. ORKUN, Hüseyin Namık, “ Eski Türk Yazıtları” TDK / Ankara 2011</li> <li>9. ÖZKAN, Nevzat “ Türk Dilinin Yurtları” Akçağ Yayınları / Ankara 2009</li> <li>10. ŞEN, Serkan, “ Eski Uygur Türkçesi Dersleri” Bilgeköltürsanat Yayınevi/</li> </ol> |                         |

|                    |   |
|--------------------|---|
|                    | <p>İstanbul 2014</p> <p>11. TAN, Ali, “ Kırız Türkçesinde Tasvir Fiilleri” TDK / Ankara 2010</p> <p>12. TAŞ, İbrahim, “ Kutadgu Bilig’de Söz Yapımı” TDK / Ankara 2015</p> <p>13. TDK Yayınları “ Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Grameri I – Fiil Basit Çekim” Ankara / 2013</p> <p>14. BURAN, Ahmet, ALKAYA Ercan “ Çağdaş Türk Lehçeleri” Akçağ Yayınları, Ankara 2020.</p> |
| Literatura shtesë: | <p>1. TEKİN, Talat “ Altayistik” TDK / Ankara 2013</p> <p>2. TEKİN, Talat “ Çağdaş Türk Dilleri” TDK / Ankara 2013</p>  |

| Hartimi i planit mësimor |  |
|--------------------------|--|
| Java                     | Titulli i ligjëratës   |
| Java 1:                  | Lidhja në mes Sumerishtës dhe Turqishtës                     |
| Java 2:                  | Lidhja në mes Sakas dhe Turqishtës                           |
| Java 3:                  | Hunët e Azisë dhe Gjuha Turke                                |
| Java 4:                  | Kokturket dhe Gjuha Turke                                    |
| Java 5:                  | Bullgaret dhe Gjuha Turke                                    |
| Java 6:                  | Ujguret dhe Gjuha Turke                                      |
| Java 7:                  | Karahanlijtë dhe Gjuha Turke                                 |
| Java 8:                  | Kollokvium   |
| Java 9:                  | Turqishtja Harezmi - Kipçak dhe Turqishtja Lindore - Veriore |
| Java 10:                 | Turqishtja Çagataj   |
| Java 11:                 | Turqishtja Perendimore                                       |
| Java 12:                 | Turqishtja e vjetër oguz                                     |
| Java 13:                 | Turqishtja Osmane  |
| Java 14:                 | Periudhat Historike të Gjuhës Turke                          |
| Java 15:                 | Kronologjia Gjuhës Turke                                     |

## Politikat akademike dhe kodi i sjelljes

Gjatë gjithë këtij kursi, studentët marrin pjesë në mënyrë aktive për të thelluar njohuritë e tyre në këtë fushë. Pas lëndeve studenti zhvillohet përmes punës jashtëshkollore si biblioteka, detyrat e shtëpisë dhe seminari. Mësimet dhe aktivitetet jashtëshkollore (pjesëmarrja / studimi) i ndihmojnë ata të zhvillohen në këtë fushë.

Në literaturën Dijalektologjisë I, përveç metodave të vjetra, analiza e zhvilluar në periudhat e fundit nuk i injoron metodat e analizës dhe në veçanti të fushave të tjera të shkencës. Përveç kësaj, njohja e fushës dhe përgatitja e aktiviteteve mësimore / jashtë-kurrikulave dhe seminareve në kohë dhe në bazë të rregullta, do të përgatitë studentin për zhvillimin dhe suksesin.